

Prof. Dr. Ay egül Türedi Özen ile Seramik Sanatı Üzerine...

Söyle i: Yrd. Doç. Dr. Elif EREN

PROF. DR. AY EGÜL TÜRED ÖZEN K MD R?

1961 yılında Amasya’da do du. İlk, orta ve lise e itimini stanbul’da tamamladı. 1985 yılında Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Anasanat Dalı’ndan mezun oldu. 1984 yılında Fransa Ecole Nationale D’art Decoratif de Limoges’da bir ay, 1988 yılında Amerika’da San Francisco State University, Seramik Bölümü’nde bir dönem ve 1989–1990 yıllarında California College of Arts and Crafts, Seramik Bölümü’nde iki dönem atölye çalı maları yaptı. 1986 yılında Ara tırma Görevlisi olarak Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü’nde göreve ba ladı. Aynı Üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde 1992 yılında Yüksek Lisansını, 1994 yılında da Sanatta Yeterlik Programını tamamladı. 2003 Yılında profesör oldu. Yirmibir ki isel sergi açtı, birçok Ulusal ve Uluslararası sergiye katıldı. Alanına ili kin yayınlanmış makaleleri ve iki kitabı bulunmaktadır. Yurtiçi ve yurtdı nda birçok konferansta, söyle ide, atölye çalı malarında da yer almı tır. Ulusal yarışmalardan ve çe itli etkinliklerden yedi ödülü bulunan Ay egül TÜRED ÖZEN, 2008 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümünden emekli oldu. Halen, kendi seramik atölyesinde sanat çalı malarını ve çocuklara yönelik sanat e itimini sürdürmektedir.

Prof. Dr. Ay egül Türedi Özen ile Seramik Sanatı Üzerine...

D L: Seramik sanatına kar ılı ilginiz ilk ne zaman ve nasıl ba ladı?

Seramik sanatı ile buluş ma hikâyenizi bizlerle paylaş ır mısınız?

Ay egül Türedi Özen: Belki oldukça klasik bir başlangıç olacak; İlkokul, ortaokul ve lisede yapmış olduğum derslerdeki sınırlı resim çalışmalarımı, öğretmenlerim beni destekliyorlardı. Ancak o zamanlarda sanatla böylesine yakınıncaya sonunda da bir seramik sanatçısı olabileceğimi hayal bile edemiyordum. Liseyi bitirdikten sonra güzel sanatlarla ilgili okulların, yetenek sınavlarına girmeye karar verdim. Bu konuda ailemin destekleri de sınırsızdı. 1980 yılında girdiğim gerek Mimar Sinan gerekse de Marmara Üniversitesi'nin yetenek sınavlarımı kazandım.

Karar a amasında Marmara Üniversitesi Seramik Bölümünü tercih ettim ve ikinci basamak sınavlarına hazırlanmaya başladım. Sınavın bu a aması sözlü olarak yapılacaktı ve varsa e er, bugüne de in sanat adına yapılmı çalı malar getirilecekti. Resim çalı malarım çoktu ancak hiç seramik çalı mam yoktu. Seramik götürmem art de ildi. O zamanki aklımla sanki serami e dair bir eyler götürsem iyi olur endi esini ta ımı olmalıyım ki; çocuklukta kalan bilgilerimi kullanarak daha ilkokuldayken, tabak tencere yapıp evcilik oynadı ımız türden çamurdan yaptı ım çalı maları anımsayarak, evimizin yakınındaki tren yolundan aldı ım topra ı bir le enin içinde suyla karı tırdım. Bu çamurdan insan ve hayvan figürleri yaptım ve kuruttum. Sınav günü bir kutu içine doldurdu um figürlerimi yol boyunca dikkatle ta ıdım. Adaylar içeriye tek tek alınıyordu. Heyecanım doruktaydı. Sözlü sınavdan adayların herbiri farklı bir ruh ve yüz haliyle dı arıya çıkıyorlardı. A ızlarından dökülen kelimeleri güçlükle anlamaya yorumlamaya çalı ıyordum ki adım okundu. Salona elim kolum dolu girdim. çeride kalabalık bir hoca toplulu u vardı. Hepsi U ekinde düzenlenmi bir masanın çevresinde oturuyorlardı. Resim çalı malarımı masanın üzerine koydum. Ardından çamurdan figürlerimi... Ne yazık ki kutunun içinden çıkartırken farketmi im bir inek figürümün aya ı kırılmı tı. Bir an tereddüt ettim. Ama olan olmu tu artık. Kırık bacaklı ine imi de masanın üzerine dikkatlice yerle tirdim. çimden de baca ı kırık olan inek figürünün benim sonum olaca ını dü ünüyordum. Jüri üyelerinden birisi di er jüri üyelerinin dikkatini çekercesine

-Aaa bakın bu üç baca ının üzerinde ne de güzel denge de duruyor!

demesiyle a ırmı tım. Bir ba ka jüri üyesi

-Peki bu kullandı ın çamuru nereden buldun? dedi.

Anlattım. Sen her çamuru seramik çamurumu sanıyorsun diyerek gülü tüler. Aralarında bir eyler konu tular. Sonra hocalardan birisi senin çalı malarını çok be endik bu sınavı kazandın. imdi sıra bizde, bundan böyle biz de sana serami i ö retece iz Ay egül... Geçmi olsun. Kutluyoruz dediler. Okulumun sınav sonuçları listesinde bölümümü üçüncülükle kazandı ımı görünce sevinçten havalara uçmu tum. Ve Seramikle ilk tanı mam da okulun ö rencisi olarak Eski adı Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu imdiki adıyla Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik

Bölümünde ba ladı. Çok severek okuluma gittim. Dersler, stajlar ve doludizgin atölye çalı malarıyla geçen yılların ardından 1984-1985 Ö retim yılında, bölümümden birincilikle mezun oldum.

D L: "Ate in topra a hükmetti i sanat" olarak tanımladı ınız

serami in sizin için ta ıdı ı anlamları anlatır mısınız?

Ay egül Türedi Özen: "Ate in topra a hükmetti i sanat" seramik sanatını anlattı ım bir makalemin ba lı ıdır. Bu makalede; Tarihsel süreci içinde topra ın suyun ve ate in ahenkli uyumuyla; i görüşü dü ünülerek çömlek gibi bir obje ile ba layan serüveninin bir sanat eserine dönü mesi arasında geçen süreç anlatılmı tır. Bugün seramik sanatının geldi i nokta oldukça önemlidir. Serami in bir sanat dalı olarak kabul görmesi kolay olmamı , ancak 20. yüzyılın ba larında ressam-sanatçıların malzeme olarak serami i sanat eserine dönü türmeleri sayesinde seramik sanatı sevilmı , bilinmi ve ya atılmı tır. Bu çok önemli bir a amadır. Topra ın suyla bulu ması sonucunda olu an çamurun, Sanatçısının elinde ekillenmesi ve ate in hâkimiyetiyle son eklini alan seramik, sanat eseri olur. 30 yıldır seramikle ha ır ne ir oluyorum. Serami in ana maddesi çamurun elimin içinde ekilden ekle girebilen ola anüstü tavrına bayılıyorum. Böylesine güzel bir ba ka malzeme yok yeryüzünde. Sonuçta ate le birle ti inde sonsuza kadar ya ayan bir hale geli i de bir di er ola anüstü durum. Bana sevinci, heyecanı, mutlulu u, sabrı ve üzüntüyü kısacası insana özgü ruh durumlarını aynı anda ya atan serami i çok seviyorum.

D L: Her sanatçının kendine has bir tarzı vardır. Tarzınız olu urken

etkilendi iniz kültürler ya da sanatçılar oldu mu?

Ay egül Türedi Özen: Haklısınız. Sanatla u ra ıyorsanız bu kaçınılmaz ve olmazsa olmaz bir durumdur. Her sanatçının kendisine özel, özgün tavrı, tarzı vardır. Bu ki iye özel bir imzadır, ki ili inin dı a vurumudur. Sanatçıların tarzlarının olu umunda ya adı ı çevresinin, ailesinin, toplumunun, yöresinin, topra ının, do asının vb. etkenlerin yer aldı ı, çok geni bir yelpazede ele alınması gereken bir etkilenim süreci ve araçları

vardır. Sanatçının tarzı, çok kolayca ortaya çıkıveren bir olu um de ildir. Kısacası bu uzun soluklu süreçte elbetteki benim de etkilendi im pek çok kültür ve sanatçı var. Özellikle Anadolu Topraklarında ya amı kültürler beni çok heyecanlandırıyor, çok fazla etkiliyor. Sevdi im sanatçılara gelince; Bu Soru oldukça sık sorulan sorulardan. Ben sanatçı denildi inde tek bir alanla sınırlı kalmayıp çe itli alanları çalı malarında deneyen uygulayan sanatçılara hayranlık duyuyorum. Bedri Rahmi Eyübo lu, Melike Kurtiç Abasıyanık, Henri Matisse, Raoul Dufy, Georges Braque, Marc Chagall, Fernard Leger, Joan Miro, Pablo Picasso ve bir dahi sanatçı olan Leonardo da Vinci hemen aklıma geliverenler...

D L: Sergilerinizdeki temaları nasıl belirliyorsunuz? Temayı

belirlerken nelerden etkilenirsiniz?

Ay egül Türedi Özen: Sergiler, birikimlerimizin ortaya konuldu u ve payla ıldı ı yerler. Sergilerdeki temalı payla ımın; insan ileti iminde ve görü açılarını geni letmesinde çok önemli oldu unu dü ünüyorum. Sergilerimdeki temalar, çinde ya adı im ortamdaki, tezatlıklar, do a olayları, geçmi e dair hızla yitirilen unutulmuş de erler gibi beni etkileyen olaylar kar ısında, ki isel etkilenmelerim sonucunda, kendili inden ortaya çıkıveriyor. Sergilerimde özellikle bir tema üzerinde yo unla ıyorum. zleyenleri dü ünmeye, sormaya, sorgulamaya yönlendirebilmeyi istiyorum. Örne in Konusu evler, a açlar ve ku lar olan sergimde gelece imizi sorgulamamız gerekli ine göndermeler yapmı tım. Ku ların iki veya üç boyutlu görüntüleriyle, ya am serüvenimizi anlattı im sergimde ise insan ya amını do um ve ölüm arasındaki süreci, ku ların diliyle anlatmaya çalı mı tım.

Son dönemlerde, sergi sonunda da satın alınan i lerimden elde etti im gelirin bir kısmıyla a aç dikilmesine katkıda bulunmaya özen göstermeye ba ladım. Yani sergilerin sadece bir sergi olmasından ziyade çevresine de katkılarının olması gereklili ine inanıyorum. Bundan sonraki hedeflerim daha farklı olacak. Dü ünçe a amasında olan birçok yeni fikirle, yeni sergilerimi gerçekle tirmeyi planlıyorum.

D L: Temalarımızdaki kavramları biçime dönü türme sürecinden biraz bahseder misiniz?

Ay egül Türedi Özen: Temaların olu um süreci en uzun ve zor olan süreçtir. Bu süreç, yo un bir biçimde dü ündü üm ve sürekli olarak eskiz çizdi im, çevreme daha dikkatle baktı ım bir dönemdir. Her an notlar alır ve her gün sergimi ve temayı ya arım. Bilginin toplanma yo unla ma a amasıdır bu. Atölyeye girdikten sonraki süreçte ise; çok daha hızlı ve seri bir biçimde çalı rım. Çamur ekillendirme, sır ve pi irim a amalarında ise oldukça sabırlı olmam gerekti ini bilirim. Kuruma, pi irme a amalarındaki zorunlu bekleme süreleri serami in olmazsa olmaz halleri. Bazen bu bekleme süreleri beni yoruyor. Hemen sonucu görmek iste im a ır basıyor.

D L: Ziyaretleriniz, söyle ileriniz ve konferanslarınızla tanıtımına katkıda bulunmaya çalı tı ınız Eski ehir'in çömlekçi köyü Sorkun'un çömlekçili inden kısaca söz eder misiniz?

Ay egül Türedi Özen: Ö rencili im ve e itimcili im sırasında Hocam Prof. Güngör Güner'in izinden giderek, yakla ık 10 yıllık bir ara tırma sürecinde Anadolu'da ayakta kalmaya çalı an avuç çömlekçi ile sohbet etme ve belgeleme sansını yakalayabildi im. E itimcili im sürecinde de bir akademisyene çok önemli görevler ve sorumluluklar dü tü ünü biliyordum. Bu amaçla, seramik kültür ve tarihimizin oldukça önemli bir parçası olan çömlekçilik mesle inin tanıtılmasına ve de özellikle seramik temel sanat e itimi derslerimin içinde tornada ekillendirme yöntemlerini ö retmeye özen göstermi tim. Daha sonraları ders programımıza eklenen tornada ekillendirme yöntemlerine ili kin ders-derslerde de çömlekçi tornasında yapılan en bilindik çömlek formlarının bir sanat eserine nasıl dönü türülebilece i konusunda tartı ma ortamları yaratmaya çalı tım. Bu çabaları destekleyen ve çok yaralı olan etkinliklerden biri de çömlekçi merkezlerine yaptı ım gezilerim oldu.

Bunlardan biride, Eski ehir Anadolu Üniversitesi'nde ara tırma görevlisi olarak çalı maya ba ladı ımda ziyaret etti im yer Sorkun oldu. Eski ehir ilinin Mihalıççık ilçesine ba lı Sorkun, Sündiken da larının kuzey yamacına yerle mi çok irin bir çömlekçi köyü. De i ik zamanlardaki ziyaretlerim, sayısız söyle ilerim ve konferanslarımla tanıtımına katkıda bulunmaya çalı tı ım, Eski ehir'in çömlekçi köyü Sorkun'un çömle inin çok özel oldu unu dü ünüyorum. Bugün birçok yerdeki çömlekçiler bir bir kapanırken 2012 de Sorkun da hala birçok hanede bu geleneksel sanatın sürdürülüyor olması sevindiricidir. Hem de atadan kalma yöntemlerle. Bunca geli meye ve teknolojiye ra men bu köyde çömlekçi in ya atılıyor olmasını çok de erli buluyorum. Son dönem çalı malarımnda Sorkun çömleklerini seramik çalı malarımla birle tirerek ele alıyorum. Bu yakla mım Sorkun'lu çömlekçi kadınların, emeklerinin önünde, bir saygı duru niteli inedir.

D L: “Boncuk ku ları” adını verdi iniz 20. ki isel serginizde, konusu ve kullandı mız çamur çe idi ne olursa olsun amacınızın, 50. ya ımızda yeniden çocuklu unuza dönmek çocuklar kadar içten çocuklar kadar samimi seramikler yapabilmek oldu unu belirtmi siniz. Eserlerinizin çocuklarınkı kadar özgür, sınırlardan uzak, herkesin kendinden bir eyler buldu u ve yakın hissetti i eserler ekinde olca ım ı ifade ettiniz?

Ay egül Türedi Özen: Açıkcası burada vurgulamak istedi im ey çocu un bende bıraktı ı izdir. Çocuk benim için saf lı ın, temizli in, durulu un, yalın lı ın, sadeli in, yapmacıksız olanın, içtenli in, samimiyetin, sevginin ve kısacası do allı ın tanımıdır. Sizin vurguladı ınız tanımlarda çok güzel. Çok be endim. Te ekkür ederim.

D L: Serginizi izleyen çocuklarla da yakından ilgileniyor, onları seramik sanatı hakkında bilgilendiriyorsunuz. Bir sanatçı olarak, yeni nesle seramik sanatını sevdirmek ve sanatla ilgili bir bakı açısı kazandırabilmek ile ilgili dü ünceleriniz nelerdir?

Ay egül Türedi Özen: Çocukların, sergilerimi gezmelerinden dolayı çok mutlu oldu umu belirtmek istiyorum. Onlardan gelen her türlü soruyu büyük bir zevkle yanıtlıyorum. Bazı çocukların sergiye gelmeden önce internetten ara tırmalar yaparak geldiklerine tanık oldum. Artık ne yaptı nı bilen soran, ara tıran bir gençli in gelece ini görmek çok mutluluk verici.

2008 Yılında Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümündeki Ö retim Üyesi i görevimden kendi iste imle emekli oldum. Aynı yıl hayalimdeki Çamurla Oyun isimli seramik atölyemi kurdum. Bu atölyede sanat çalı malarımı sürdürmek ve bunun yanı sıra ilkö retim ça ndaki çocuklarla da çalı mak istiyordum. Serami i ö retirken sevdirmek, e lendirmek ve çocukların mutlu olabildi ini görmek en büyük idealimdi. Bu dü üncelerimi, ideallerimi payla tım çok de erli arkadaş larım, biricik varlıkları olan çocuklarını bana emanet ettiler. 2008 yılının Ekim ayı sonlarına do ru, ilk derslerime ba ladım. Sevgili miniklerimin co kulu, heyecanlı tavırları ve konu maları beni daha da co turdu ve heyecanlandırdı. Minik elleri, minik parmakları arasında ekilden ekle giren çamuru çok sevdiler. Diledikleri gibi gülerek, e lenerek, çamurdan oyuncaklarını yaptılar. 2009 yılında altı ö rencimin yer aldı ı karma sergimizde, anne-baba ve arkadaş larının katılımıyla ÇAMURLA OYUN'umuzda ya adı ımız tüm güzelliklerimizi payla tık. Bilecik-Bozüyük Terra Mola'da gerçekleşen sergimizde, sevgili miniklerim, aynı zamanda bir seramik-çömlek i letmesini ziyaret etme ansını da yakaladılar. Serami in, adım adım yapım a amalarına tanık oldular. Bu güzel mekânda da doyasıya e lendiler.

Her geçen yıl giderek artan bir hızla okul-dershane-kurs üçgeninde ko u turup duran sevgili çocuklarım, fırsat yaratıp bir dinlenme molası verdiklerinde, atölyeme geldiler. Büyük bir sevgiyle çalı tılar, çalı tılar. Bu

kez sergi açma talebi onlardan geldi. Eski ehir’de sergi açmak iste inde bulundular. Ben de bu isteklerini tüm kalbimle destekledim ve sıvadam kollarımı, giri tim sergi hazırlıklarına. Sponsorlu umuzu Yamaç Madencilik üstlendi. Anneler, babalar, sevgili miniklerim, e im ve çocuklarım seferber oldular. Onlarda beni her anlamda desteklediler. Bu türden etkinliklerin iyi bir ekip çalı ması oldu unu belirtmek isterim.

kinci sergimizi de; 2011 yılında Tepeba ı Belediyesi Sanat Evi’nde gerçekle tirdik. Oniki sevgili çocu umun hayal dünyalarını ve el becerilerini ortaya koydukları iki ve üç boyutlu seramik çalı malarının ve çalı rken nasıl mutlu olduklarını belgeleyen foto raflarının yer aldı ı bir sergi oldu.

Tüm bu u ra ların ardında verilmeye çalı ılan; seramik aracılı ıyla sanata bir bakı açısı olu turmak, yakınlı tırmak çabasıdır. Bu türden çabalara, ne kadar küçük ya larda ba lanırsa ya am boyunca elde edilecek ba arıların da o denli büyük olaca ı inancındayım.

Elleri çamura bula an bu çocuklarımızın, kendilerine, ailelerine, sosyal çevrelerine bu ba lamda da sanata bakı açılarında olumlu türden katkılarının neler neler olaca ını gelecek günlerde hep birlikte görece iz. Hangi mesle e gönül verirlerse versinler; çamurla küçük ya larında ba layan bu güzel oyunu bir ömür boyu sürdürebilmeleridir...

D L: Anadolu Üniversitesi’nde uzun yıllar ö renciler yeti tirdikten

sonra çalı malarımıza kendi atölyenizde devam ediyor ve bu sene 31.

sanat yılını kutluyorsunuz. Seramik sanatı e itimine yeni ba layanlar

için tavsiyeleriniz nelerdir?

Ay egül Türedi Özen: Öncelikle ara tırmacı, istekli, sabırlı ve çalı kan olmalarını öneriyorum. Yılmadan, sıkılmadan azimli olmalarını tavsiye ediyorum.

“Sevgili gençler Öncelikle kendinizi çok iyi tanıyınız kendinizi tek yönlü geli tirmeyiniz. ve sevdi iniz çe itli etkinliklerde yer alınız. Bilgi

da arcı nınızı doldurunuz. Seramikçi olmanın özüne baktı nız da sizi çok özgür ve mutlu eden bir malzemeyle çalı ıyorsunuz. Belki hobi için ba ka eylere yönelmenize bile gerek yok. Deyim yerindeyse ve ço unlu un görü üne göre çok güzel bir mesle iniz olacak. Hobi gibi bir mesle iniz var diyecekler. Evet bu dü ünçeye katılmamak elde de il. Yöresel farklılıkları ta ıyan formlardan haberdar, geleneklerine, kültürüne ve de erlerinize saygılı olunuz, geçmi inize sahip çıkınız ve tüm bu güzellikleri gelece ine ta ımasını biliniz. Kısacası koruyan ve ya atan genç nesillerden olunuz. Böylesine çe it, renk, doku zenginli ine sahip olan bir ülkenin bu çok de erli mirasına sahip çıkınız” demek istiyorum.

Bu zevkli röportaj için çok çok te ekkür ediyorum. Tüm okuyuculara, hangi türünden olursa olsun sanatla iç içe geçen kısacası bütünle en bir ömür diliyorum.

D L: Keyifli röportaj için biz de size te ekkür ederiz...